

1968

Regény is lehetne...

Irta: PAPP VARGA ÉVA 1968

Napjainkban még a jól végződő szerelmi történetek sem olyanok, mint voltak a régi jó világban. Manapság amíg a történet hőse és hősnője eljuthat a boldogsághoz, olyan szenvedések során kell keresztül menniök, amilyenek régen csak a Jókai fantáziájában születhettek volna meg.

VARGA ÉVA

Ilyen szerelmi regényről számolt be évekkkel ezelőtt az Egyesült Államok legnagyobb példányszámban megjelenő havi folyóirata, a "Reader's Digest."

Az a cikk magyar szempontból különös érdeklődésre tarthat számot, ugyanis annak hőse magyar író, Ignotus Pál volt. Apjának, az idősebb Ignotusnak nevét jól ismerték a magyar lapok olvasói, ugyanis egy évtizeden át az amerikai Szabadság cikkírója volt. Ezen messze túlmenően Ignotus a magyar irodalom halhatatlanjai közé tartozik, mint a "Nyugat" egyik alapítója, szerkesztője, Ady Endre és más költő- és író-nagyságok támogató és inspiráló barátja volt.

Fiának, Ignotus Pálnak neve annakidején budapesti bebörtönözésével kapcsolatban járta be a világsajtót. Ő, mint volt londoni sajtó-attasé szüleinek látogatására utazott Budapestre 1949-ben és a kommunisták letartóztatták. Nagybeteg édesapja, akinek meglátogatására utazott haza, nemsokkal később meghalt.

Ignotus Pált az ÁVH kémkedés vádjával tartóztatta le és bebörtönözték. Eltartott másfél évig, míg ügye "tárgyalásra" került és akkorra már "vallott". A Reader's Digest cikkírója szerint moszkvai receptre beismerte, hogy a nyugati Demokráciák kéme. Ügyében titkos tárgyalást tartottak és hat évet töltött elítélten rabságban.

Körülbelül ugyanabban az időben, amikor ez a rabság kezdődött — írja a cikkíró —, az ÁVH Budapesten letartóztatott egy anyai ágán angol származású leányt, Mátay Florencet, aki a Magyar Automobil Klub egyik régi alkalmazottja volt. Őt is kémkedéssel vádolták és szintén hat esztendeig raboskodott, a cikk írója szerint rettenetes körülmények között. Ignotus Pál egy szomszédos cellában volt, egymásról nem tudtak, az életben soha ne találkoztak. Ott a börtönfalon át ismerkedett meg Ignotus Pál Mátay Florencével, ott, ahol a szerencsétlen rabok a falon át kopogtatásos rendszerrel, "Börtön Á-B-C"-vel érintkeznek egymással.

Külön érdekességként derült ki a cikkből, hogy a magyar származású író, Koestler Arthur

"Darkness Aat Noon" című regényében ismertett börtön ABC-t használták. Mindketten olvasták a könyvet, másképp nem ismerték volna a rabok beszélgetésének ezt a formáját, amelyet rabok milliói használtak az orosz börtöncellák mélyén. Ez az ABC adta a lehetőséget arra, hogy Mátay Florenc és Ignotus Pál kopogtatással elmondhassák egymásnak élettörténetüket.

Bizonyos idő után már házasság lehetőségéről beszélgettek, amikor — 1955 husvétján abamaradt mindez: Kruscsev londoni látogatásának következtében az angol szocialisták követelésére megkegyelmezték Ignotus Pálnak. Ezután nemoskára Mátay Florenc is kiszabadult, miután angol származású volt és az oroszok "rokonszenves" hangulatot igyekeztek teremteni a kommunista fővezérek londoni látogatásához.

Szabadlára helyezésük után pár héttel Ignotus Pál és Mátay Florenc Budapesten házasságot kötöttek. Itt idéznünk kell a régi kínai bölcsmondást, mely szerint az Isten láthatatlan szálal fonja össze azok bokáit, akiket egymásnak szánt.

Mindkettőjük egészségét megviselte a rabság, de új életerőt adott nekik a tudat, hogy egymásra találtak, bár a börtön hozta össze őket.

1956-ban, mikor kitört a forradalom, Ignotus feleségével együtt küzdött, harcolt a kommunisták ellen — írta a cikkíró —, míg aztán gyalog átmenekültek Ausztriába, mocsarakon és aknamezőkön keresztül. "Ez azonban már szenvedéseik befejezése volt."

* * *

Eddig tart a régi riport, míg itt van előttem lapunk minapi száma.

Az Amerikai Magyar Népszava közli a hirt: "Lákástűz áldozata lett Ignotus Pál felesége."

"A nemzetközi híri magyar író lakásában az új szobamelegítő kályha felrobbant éjjel, amikor a család aludt. Szomszédok vették észre és mire felkeltették őket, Ignotus Pálné már halott volt. Férje, 9 éves kisfiuk és a nő édesanyja égési sebeket szenvedtek. Ignotus Pál a magyarországi Rákosi éra alatt több évig be volt börtönözve. A börtönben ismerkedett meg rabtársnőjével, aki később a felesége lett."

* * *

Igen, regény is lehetne...! A mai időket tükröző több köteles kegyetlen, naturalista írás. Én azonban soha nem írnám meg, mert még regényalakokhoz sem tudnék olyan könnyörtelen lenni, mint a fenti cikkben szereplő emberekhez volt a nagybetűs ÉLET...!